3. state govt decided sainiki schools to join CBSE pattern

Regarding Amendments in the Policy of Military Schools in the State.

Government of Maharashtra

School Education and Sports Department

Government Decision No.: ISSA-2020/PR.No.-34/SM-6

Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk,

Ministry of External Affairs, Mumbai 32

Dated: 09th October, 2024

Read:

1. Government Decision, School Education Department, No. ISSA 1095/ (278/95)/Manash-8,

Dated 26th September, 1995.

2. Government Decision, School Education Department, No. ISSA 1001/ (185/2001)/Manash- 7,

Dated 5th July, 2002.

3. Government Decision, School Education Department, No. ISSA 2006/PR.No.123/MAN-7,

Dated 24th December, 2007.

4. Government Circular, School Education Department, No. ISSA 2017/PR.No. 183/SM-6,

Dated 24th December, 2020.

Introduction:

In the Hon. Cabinet meeting held on 05.03.2020, concerns were expressed regarding the continuously increasing expenditure of the increased number of privately funded military schools, the deteriorating condition of military schools and the functioning of military schools. Also, as per the Government decision dated 26th September 1995, out of the 38 subsidized military schools in the state, 12 military schools have been given land within the limit of 30 acres. However, since very few students are enrolled in the N.D.A. (National Defence Academy) among the military schools in the state, the Hon. Cabinet had directed to amend this scheme and submit a proposal for granting subsidy based on the performance of the schools. Hon. In pursuance of the said directive of the Cabinet, the Department had constituted a Committee under the Chairmanship of the Director, State Council of Educational Research and Training, Pune, vide Government Decision dated 06.12.2022. The Committee considered the recommendations in the report submitted to the Government on 29.11.2023 as well as the recommendations of the State Government.

Regarding Amendments in the Policy of Military Schools in the State.

Government of Maharashtra

School Education and Sports Department

Government Decision No.: ISSA-2020/PR.No.-34/SM-6

Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk,

Ministry of External Affairs, Mumbai 32

Dated: 09th October, 2024

Read:

1. Government Decision, School Education Department, No. ISSA 1095/ (278/95)/Manash-8,

Dated 26th September, 1995.

2. Government Decision, School Education Department, No. ISSA 1001/ (185/2001)/Manash- 7,

Dated 5th July, 2002.

3. Government Decision, School Education Department, No. ISSA 2006/PR.No.123/MAN-7,

Dated 24th December, 2007.

4. Government Circular, School Education Department, No. ISSA 2017/PR.No. 183/SM-6,

Dated 24th December, 2020.

Introduction:

In the Hon. Cabinet meeting held on 05.03.2020, concerns were expressed regarding the continuously increasing expenditure of the increased number of privately funded military schools, the deteriorating condition of military schools and the functioning of military schools. Also, as per the Government decision dated 26th September 1995, out of the 38 subsidized military schools in the state, 12 military schools have been given land within the limit of 30 acres. However, since very few students are enrolled in the N.D.A. (National Defence Academy) among the military schools in the state, the Hon. Cabinet had directed to amend this scheme and submit a proposal for granting subsidy based on the performance of the schools. Hon. In pursuance of the said directive of the Cabinet, the Department had constituted a Committee under the Chairmanship of the Director, State Council of Educational Research and Training, Pune, vide Government Decision dated 06.12.2022. The Committee considered the recommendations in the report submitted to the Government on 29.11.2023 as well as the recommendations of the State Government.

Regarding the reform policy to be implemented in the approved military schools, Hon. Minister, School Education and

A proposal was submitted for the approval of the Hon. Cabinet as per the discussions held in the meetings chaired by the Principal Secretary, Department. The said proposal was approved in the Cabinet meeting held on 30.09.2024 and accordingly the matter of taking a decision was subject to the consideration of the Government.

Government Decision:

a) By this Government Decision, Government Decisions No. 1 to 4 are being cancelled.

b) The following policy is being decided regarding the military schools in the state.

1) Medium of instruction:

The medium of instruction in the private approved military schools in the state will be English.

***2) Examination Board:**

***The CBSE board curriculum should be implemented in the private aided military schools in the state. Since the said curriculum is compatible with N.D.A (National Defence Academy) and other competitive examinations, it will help in selecting maximum number of students from military schools in N.D.A.**

(National Defence Academy).

3) Admission and Entrance Examination of Students:

a) Since N.D.A. (National Defence Academy) has started admitting girls from the year 2021-22, N.D.A. (National Defence Programme) In order to ensure equal participation of girls and to improve their quality, co-education is being provided in all the existing military schools for boys and girls.

a) In all military schools, a maximum of two

pieces from each class from class 6 to class 12 will be admissible.

e) The Government Decision dated 24th December 2007 referred to in reference No. 3 is hereby cancelled and accordingly, no independent tribal

pieces will be admissible in military schools with effect from the date of this Government Decision. However, the independent tribal units that were granted government recognition before the date of this government decision will remain in place. Each unit in the military school will have an

[29/06, 2:54 pm] Kulkarni Sir: There should be a maximum of 15 seats for tribal students. Also, if there is more than one section of a class in a school, all sections should have equal number of students from Scheduled Tribes.

e) Per capita maintenance allowance (dwelling allowance) will not be admissible to the resident students of Scheduled Tribes admitted in military schools in the state. As per the administrative decision of the Department of Social Justice and Special Assistance dated 16th August, 2024, the said maintenance allowance has been fixed at Rs. 2200/- per month per capita. The per capita maintenance allowance (dwelling allowance) of the resident students of Scheduled Tribes admitted to military schools in the state will be given to the Tribal Development Department. Apart from this, no other fee/scholarship allowance will be admissible.

u) Also, salary allowance is given to the teachers teaching in the tribal contingent attached to the military schools run by the autonomous institutions in the state. As per the revised policy, salary allowance for the teachers will be paid to the Tribal Development Department in proportion to the number of resident students of Scheduled Tribes admitted to military schools.

B. S. E. Teachers who are redundant due to the curriculum or reform policy or who are willing to teach in English medium should be adjusted in other equivalent Government/aided schools.

b) Before adjustment, the teachers working in the existing military schools will be given a state-level aptitude test for the CBSE curriculum.

The appointment of the teachers who qualify in the test will continue in the concerned military schools. However, the teachers who are found ineligible in the entrance examination should be adjusted in other Government/aided schools.

e) The procedure prescribed under the Administrative Decision No. SS 2017/P.Kr.22/17/TAT-2, dated 15th March, 2024, of the Department of School Education and Sports, regarding the above adjustment of teachers in military schools, will be implemented.

8. In view of the shortage of space in Mumbai Metropolitan Region, can education be started on the military school principle in the schools of Mumbai Metropolitan Region at present? The committee will study the report of Justice Dhuka Committee constituted by Mumbai Metropolitan Region and make recommendations to the government in this regard.

9. To recommend to the government to grant permission to start military schools on self-aided basis in those districts where military schools do not exist.

6) State Military School Board:

The State Military School Board will work towards improving the military schools in the state. The State Military School Board shall be under the administrative control of the Military School Management Committee and shall function as per the directions of the Military School Management Committee.

The structure of the State Military School Board shall be as follows.

Director (State Council of Educational Research and Training, Pune) - Chairman

Commandant (Satara Military School) - Ex-officio Member

Principal (S.P.I., Sambhajinagar) - Ex-officio Member

Deputy Secretary (School Management), - Ex-officio Member

Officer of the rank of N.G., retired from the Army - Ex-officio Member

Office of the Deputy Director (Secondary and Higher Secondary), Commissioner

(Education), Pune - Ex-officio Member Secretary

President, State Granted Military Schools Association - Member

Secretary, State Granted Military Schools Association - Member

The functions of the State Military Schools Board shall be as follows:

a) To supervise all military schools under the jurisdiction of the State Government under the N.D.A. (National Defence Academy)

Continuous guidance for and measures to ensure that maximum number of students from the said military schools qualify for N.D.A.

(National Defence Academy).

b) Prepare a syllabus for SSB

Interview preparation required for selection in N.D.A. (National Defence Academy) and take action for its effective implementation to pass class 6.

e) To prescribe the duties and responsibilities of other posts including Commandant in military schools.

e) To prescribe the duties, responsibilities and educational qualifications of teachers/non-teaching staff in military schools.

A) To review the educational policy of all the military schools in the state, which has been revised every five years. Arrangements should be made to provide necessary, updated and up-to-date curriculum and supplementary teacher training to become a military officer.

a) Retired Army Officer in the rank of Engineer/Colonel- 1 post (by order)

(Contractual mode)

b) Office Superintendent- 1 post (on ad hoc basis)

c) Clerk- 2 posts (on contract basis)

e) Constable- 1 post (on contract basis)

The Director, State Council of Educational Research and Training, Pune

will be the appointing authority for the appointment to the above posts.

Suitable space will be provided in the office premises of State Council of Educational Research and Training, Pune for the day-to-day administrative work of the State Military School Board.

7) Central Government PPP Appropriate recommendations in the policy:

a) In the districts where military schools do not exist at present, permission will be given to establish military schools on self-

aided basis or on PPP basis.

b) Approval of the ACCC team should be given to every military school. So that the students will benefit and the quality of the school will increase in the valley.

c) To achieve excellence and encouragement in sports, military schools will have the freedom to choose sports according to the local situation under the One School One Game scheme. This scheme will help in creating a distinct identity of each school.

e) Privately funded military schools (5 military schools per year) should be given an annual incentive of Rs. 10 lakhs based on the work done. The rules in this regard will be laid down by the Military Schools Management Committee and the decision in this regard will be taken with the approval of the Finance Department.

[29/06, 2:54 pm] Kulkarni Sir: A) A plan should be prepared for training teachers in military schools through the State Council of Educational Research and Training, Pune. The training period should be a maximum of 50 hours as prescribed in the National Education Policy 2020.

8) Regarding appointment, duties and responsibilities of the post of Commandant:

The appointment, duties and responsibilities of the post of Commandant in military schools as prescribed in Annexure-A shall be determined by the State Military Schools Board and approved as per the prescribed procedure.

9) Number of Teachers and Teachers and Staff:

Currently, as per the Government decision dated 26th September 1995, 2 teachers per batch from class 6 to class 10 and as per the Government decision dated 25th July 2002,

5.5 teacher posts are not permissible for each batch of class 11 and 12. Instead,

as per the criteria of recognition,

1.5 teacher posts per batch from class 6 to class 10 should be sanctioned in all the military schools under the jurisdiction of the State Government as per the Central Government's Satara Military School. Also, for class 11th and 12th, 2 per class per batch and a total of 4 posts will be sanctioned for class 11th and 12th. Accordingly, the list of posts will be as follows.

Military

School

Number

Total

Batch

Total

Number of teachers in the current situation

11th -12th

826 188 620 136

Total = 1014 posts Total = 756 posts

The revised number of posts for teachers and teachers in military schools will be approved by the General Administration Department and Finance Department as per the prescribed procedure.

राज्यातील सैनिकी शाळाच्ां या धोरणात सुधारणा करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासि

शालये नशक्षण व क्रीडा नवभाग

शासि निणणय क्रमाकां : इसशै-२०20/प्र.क्र.-34/एसएम-६ मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मांत्रालय नवस्तार भवि, मांबुई ३२

नदिाकां: 09 ऑक्टोबर, 2024

वाचा:

1. शासि निणणय, शालेय नशक्षण नवभाग, क्रमाकां इसैशा १०९५/ (२७८/९५)/मानश-८, नदिाकां २६ सप्टेंबर, १९९५.
2. शासि निणणय, शालेय नशक्षण नवभाग, क्रमाांक इसैशा १००१ / (१८५/२००१)/मानश- ७, नदिाकां ५ जुलै, २००२.
3. शासि निणणय, शालेय नशक्षण नवभाग, क्रमाकां इसैशा २००६/प्र.क्र.१२३/मानश-७, नदिाकां २४ नडसेंबर, २००७ .
4. शासि पनरपत्रक, शालेय नशक्षण नवभाग, क्रमाकां इसैशा २०१७/प्र.क्र. 183/एसएम-6, नदिाकां 24 नडसेंबर, २०20.

प्रस्तावि:

नदिाकां 05.03.2020 रोजी झालेल्या मा. मांत्रीमांडळ बैठकीमध्ये खाजगी अिुदानित सैनिकी शाळाच्ां या वाढीव तुकड्ाचां ा सतत वाढता खचण, सैनिकी शाळाचां ी खालावलेली स्स्िती व सैनिकी शाळाच्ां या कामनगरीबाबत काळजी व्यक्त करण्यात आली होती. तसेच शासिाच्या नदिाकां 26 सप्टेंबर 1995 रोजीच्या शासि निणणयास अिुसरूि राज्यातील ३८ अिुदानित सैनिकी शाळापां ैकी १२ सैनिकी शाळाििां ा ३० एकरच्या मयादेत जमीि देण्यात आलेली आहे. तिानप, राज्यातील सैनिकी शाळामां धूि N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) मध्ये अगदी अत्यल्प नवद्यािी प्रवने शत असल्यामुळे सदर योजिेत सुधारणा करूि शाळाच्ां या कामनगरीवर

अधारीत अिुदाि देण्याचा प्रस्ताव सादर करण्याचे निदेश मा. मांत्रीमांडळािे नदले होते. मा. मांत्रीमांडळाच्या सदर निदेशास अिुसरुि नवभागािे नदिाकां 06 नडसेंबर 2022 रोजीच्या शासि निणणयान्वये सांचालक, राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पुणे याच्ां या अध्यक्षतेखाली सनमती गठीत के ली होती. सदर सनमतीिे नदिाकां

29.11.2023 रोजी शासिास सादर के लेल्या अहवालामधील नशफारशी तसेच राज्यातील अिुदानित सैनिकी शाळाांमध्ये लागू करावयाच्या सुधानरत धोरणाबाबत मा. मांत्री, शालेय नशक्षण व नवभागाचे प्रधाि सनचव याच्ां या अध्यक्षतेखालील बैठकामां ध्ये झालेल्या चचेिुसार मा. मांत्रीमांडळाच्या मान्यतेसाठी प्रस्ताव सादर करण्यात आला होता. सदर प्रस्तावास नदिाकां 30.09.2024 रोजी झालेल्या मांत्रीमांडळ बैठकीत मान्यता प्राप्त झाली असुि त्यािुसार शासि निणणय निगणनमत करण्याची बाब शासिाच्या नवचाराधीि होती.

शासि निणणय:

अ) या शासि निणणयान्वये वाचा येिील क्र. 1 ते 4 शासि निणणय रद्द करण्यात येत आहेत.

आ) राज्यातील सैनिकी शाळाबां ाबत खालीलप्रमाणे धोरण निनित करण्यात येत आहे.

1) **नशक्षणाचे माध्यम : राज्यातील खाजगी अिुदानित सैनिकी शाळामां ध्ये अध्यापिाचे माध्यम इांग्रजी राहील.**

2) **पनरक्षा मांडळ : राज्यातील खाजगी अिुदानित सैनिकी शाळाांिा सी.बी.एस.ई. (CBSE) मांडळाचा अभ्यासक्रम लागू करण्यात यावा. सदरचा**

अभ्यासक्रम N.D.A (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) व इतर स्पधा पनरक्षसे सुसांगत असल्यामुळे सैनिकी शाळामां धूि जास्तीत जास्त नवद्यार्थ्यांची N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) मध्ये निवड होण्यास मदत होईल.

3) नवद्यार्थ्यांचा प्रवशे व प्रवशे परीक्षा:

अ) N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) मध्ये सि 2021-22 या वषापासूि मुलींिा प्रवशे देण्यास सुरवात के ली असल्यामुळे N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) मध्ये मुलींिा समाि सांधी नमळावी तसेच गुणवत्ता वाढ व्हावी याकरीता सद्यस्स्तिीत कायणरत असलेल्या मुलाच्ांं या व मुलींच्या सव ण सैनिकी शाळामां ध्ये सह-नशक्षणाची सुनवधा देण्यात येत आहे.

आ) सव ण सैनिकी शाळामां ध्य े इयत्ता ६ वी पासूि इयत्ता १२ वी पयंत प्रत्यके वगाच्या कमाल दोि तुकड्ा अिुज्ञये राहतील.

इ)   सांदभ ण क्र. 3 येिील नदिाकां 24 नडसेंबर 2007 रोजीच्या शासि निणणय रद्द करण्यात येत असूि त्याििुसार या शासि निणणयाच्या नदिाकांापासुि सैनिकी शाळाििां ा जोडुि स्वतांत्र आनदवासी तुकडी अिुज्ञये राहणार िाही. तिानप, या शासि निणणयाच्या नदिाकांापूवी शासि मान्यता प्रदाि के लेल्या स्वतांत्र आनदवासी तुकड्ा कायम राहतील. सैनिकी शाळेतील प्रत्यके तुकडीत अिुसुनचत जमातीच्या नवद्यार्थ्यांसाठी कमाल 15 जागा असाव्यात. तसेच शाळेमध्ये एका इयत्तेच्या एकापेक्षा जास्त तुकड्ा असल्यास सव ण तुकड्ामां ध्ये अिुसुनचत जमातीचे समसमाि नवद्याििी असावते .

ई) राज्यातील सैनिकी शाळांमध्ये प्रवने शत होणाऱ्या अिुसूनचत जमातीच्या निवासी नवद्यार्थ्यांिा दरडोई पनरपोषण अिुदाि (निवाह भत्ता) अिुज्ञये राहील. सामानजक न्याय व नवशेष सहाय्य नवभागाच्या नदिाकां १६ ऑगस्ट, २०२४ रोजीच्या शासि निणणयान्वये सदर पनरपोषण अिुदाि   रु. २२००/- दरमहा दरडोई इतके निनित करण्यात आले आहे. राज्यातील सैनिकी शाळामां ध्ये प्रवने शत होणाऱ्या अिुसूनचत जमातीच्या निवासी नवद्यार्थ्यांिा दरडोई

पनरपोषण अिुदाि (निवाह भत्ता) आनदवासी नवकास नवभागाकडूि देण्यात येईल. याव्यनतनरक्त इतर कोणतेही शुल्क/नशष्ट्यवतत्ती नवभागाकडूि अिुज्ञेय असणार िाही.

उ) तसेच राज्यात स्वयांसेवी सांस्िाकांडूि चालनवण्यात येणाऱ्या सैनिकी शाळाांिा जोडूि असलेल्या आनदवासी तुकडीला नशकनवणाऱ्या नशक्षकासां ाठी वते ि अिुदाि देण्यात येते. सुधानरत धोरणािुसार सैनिकी शाळामां ध्ये प्रवने शत होणाऱ्या निवासी अिुसूनचत जमातीच्या नवद्यार्थ्यांच्या सांख्येच्या प्रमाणात नशक्षकाांसाठी वते ि अिुदाि आनदवासी नवभागाकडूि अदा करण्यात येईल. ऊ) प्रत्येक सैनिकी शाळेतील एकू ण नवद्यािी सांख्या 600 पेक्षा जास्त अिुज्ञेय िाही.

ऋ) एका तुकडीत नवद्यार्थ्यांची सांख्या नकमाि ३० व कमाल ४५ इतक्या मयादेत असावी.

लत) सामानजक न्याय व नवशेष सहाय्य नवभाग, आनदवासी नवकास नवभाग, इतर मागासवगण व बहुजि नवकास नवभाग या नवभागाकांडूि सैनिकी शाळेतील नवद्यार्थ्यांिा सद्यस्स्ितीत लागू असलेले निवाह भत्ते व नशष्ट्यवतत्ती वळेोवळेी के लेल्या सुधारणासां ह लागू राहतील.

४) सद्यस्स्ितीतील नशक्षकाचां े समायोजि:

अ) राज्य शासिाच्या अखत्यारीतील अिुदानित सैनिकी शाळाांिा सी.बी.एस.ई. मांडळाचा अभ्यासक्रम लागू केल्यािांतर सैनिकी शाळातां ील जे नशक्षक इांग्रजी माध्यमाशी अिवा सी. बी. एस. ई. अभ्यासक्रमाशी सुसांगत िाहीत ककवा सुधानरत धोरणामुळे अनतनरक्त ठरत असतील ककवा इांग्रजी माध्यमातूि अध्यापि करण्यास इच्छुक िसतील अशा नशक्षकाचां े समायोजि इतर समकक्ष शासकीय/अिुदानित शाळेत करण्यात याव.े

आ) समायोजिापूवी सद्यस्स्ितीत सैनिकी शाळेतील कायणरत नशक्षकाचां ी सी.बी.एस.ई. अभ्यासक्रमासाठी राज्यस्तरावरूि अनभयोग्यता चाचणी घेऊि त्यामध्ये पात्र होणाऱ्या नशक्षकाचां ी नियुक्ती सांबांनधत सैनिकी शाळामां ध्ये कायम राहील. तिानप, प्रवशे परीक्षेत अपात्र ठरलेल्या नशक्षकाचां े इतर शासकीय/अिुदानित शाळामां ध्ये समायोजि करण्यात याव.े

इ) सैनिकी शाळांतील नशक्षकाचां े वरीलप्रमाणे समायोजि करताि ा शालेय नशक्षण व क्रीडा नवभागाचा शासि निणणय क्रमाकां एसएसए 2017/प्र.क्र.22/17/टीएटी-2,

नदिाकां 15 माचण, 2024 या शासि निणणयान्वये नवहीत करण्यात आलेली कायणपध्दती लागू करण्यात येईल.

तसेच समायोजिाच्या धोरणात शासिाकडूि वळेोवळेी लागू करण्यात आलेले बदल तसेच घेतलेल े निणणय या प्रकरणाकरीता लागू राहतील.

५) राज्य सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमती: कें द्र शासिाच्या सैनिकी स्कू ल सोसायटी, िवी नदल्लीच्या धतीवर राज्यातील खाजगी अिुदानित शाळाचां े सनियांत्रण करण्याकरीता महाराष्ट्र राज्य सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमती गठीत करण्यात येत आहे. राज्य सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमती सांरचिा खालीलप्रमाणे राहील.

प्रधाि सनचव, शालेय नशक्षण नवभाग, मांत्रालय - अध्यक्ष

आयुक्त (नशक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे - सदस्य सनचव

आयुक्त, आनदवासी नवकास नवभाग - पदनसध्द सदस्य

सांचालक (माध्यनमक व उच्च माध्यनमक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे - पदनसध्द

सदस्य उप सनचव (शाळा व्यवस्िापि), शालेय नशक्षण नवभाग, मांत्रालय -

पदनसध्द सदस्य

राज्य सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमतीची काये खालीलप्रमाणे असतील-

1. राज्यातील सव ण सैनिकी शाळाचां े सनियांत्रण करणे.

2. राज्यातील सव ण सैनिकी शाळाचां ा दर पाच वषांिी आढावा घेऊि शैक्षनणक धोरणाशी सुसांगत रचिा करण्याची नशफारस करणे.

3. राज्यात आवश्यकतेििुसार िवीि सैनिकी शाळा स्िापि करण्यास मान्यता देणे तसेच अपेक्षेिुसार कामकाज ि करणाऱ्या सैनिकी शाळाबांाबत धोरणात्मक निणणयाकरीता शासिास नशफारशी करणे.

4. आवश्यकतेििुसार सैनिकी शाळासांदभात इतर कामकाज पाहणे.

5. िवीि धोरणाििुसार वते िावरील खचात होणारी निधी बचत सैनिकी शाळाच्ाां या गुणवत्तावधणिाकरीता वापरण्यास मान्यता देणे तसेच अांमलबजावणी व सनियांत्रण करणे.

6. राज्य सैनिकी शाळा मांडळाच्या कामकाजावर देखरेख व सनियांत्रण करणे.

7. सद्यस्स्िितीत राज्यातील बहुताशां सैनिकी शाळा या ग्रामीण भागात कायणरत आहेत. परांतु शहरी भागातील झोपडपट्टीसारख्या भागातील नवद्यार्थ्यांिा देखील सैनिकी नशक्षण देऊि त्याच्ाां यामध्ये नशस्त, राष्ट्रभक्ती निमाण करणे तसेच या माध्यमातूि देशाच्या सैन्यदलात भरती होण्याची सांधी प्राप्त होईल याकरीता मांबुई, मांबुई उपिगर, िवी मांबुई व यासांारख्या शहरातां सैनिकी शाळा स्िापि करण्यात येतील काय? याबाबत अभ्यास करूि राज्य सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमती राज्य शासिास नशफारस करील.

8. मांबुई महाििगरात असलेली जागेची कमतरता पाहता सद्यस्स्िितीत बतहन्मांबुई महाििगरपानलकेच्या शाळाांमध्ये सैनिकी शाळा तत्त्वावर नशक्षण सुरू करता यईेल काय? याबाबत बतहन्मांबुई महाििगरपानलकेिे ििेमलेल्या न्या. धिुका सनमतीच्या अहवालाचा अभ्यास करूि सनमती शासिास नशफारशी करील.

9. ज्या नजल्यात सैनिकी शाळा अस्स्तत्वात िाहीत, त्यानठकाणी स्वयां-अिणसहाय्यीत तत्त्वावर सैनिकी शाळा सुरू करण्यास परवाििगी देण्याची शासिास नशफारस करणे.

6) राज्य सैनिकी शाळा मांडळ:

राज्यातील सैनिकी शाळामांध्ये सुधारणा करण्याच्या अिुषांगाििे राज्य सैनिकी शाळा मांडळ कायणवाही करील. राज्य सैनिकी शाळा मांडळ सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमतीच्या

प्रशासकीय नियांत्रणाखाली राहील व सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमतीच्या निदेशाििुसार कामकाज पाहील.

राज्य सैनिकी शाळा मांडळाची सांरचिा खालीलप्रमाणे राहील.

सांचालक (राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पुणे) - अध्यक्ष

कमाडां ांट (सातारा सैनिकी शाळा) - पदनसध्द

सदस्य प्राचायण (एस.पी.आय, सांभाजीिगर) -

पदनसध्द सदस्य उप सनचव (शाळा व्यवस्िापि),

- पदनसध्द सदस्य सैन्यातूि सेवानिवतत्त निगेनडयर रँकवरील अनधकारी

- पदनसध्द सदस्य

उपसांचालक (माध्यनमक व उच्च माध्यनमक), आयुक्त

(नशक्षण) याचां े कायालय, पुणे - पदनसद्ध सदस्य

सनचव अध्यक्ष, राज्य अिुदानित सैनिकी शाळा असोनसएशि - सदस्य सनचव,

राज्य अिुदानित सैनिकी शाळा असोनसएशि - सदस्य

राज्य सैनिकी शाळा मांडळाची काये खालीलप्रमाणे असतील:

अ) राज्य शासिाच्या अखत्यारीतील सव ण सैनिकी शाळांिा N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) साठी सतत मागणदशणि करणे तसेच सदर सैनिकी शाळामां धूि जास्तीत जास्त नवद्यािी N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) मध्ये पात्र होतील, याकरीता उपाययोजिा करणे.

आ) N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) मध्ये निवडीकरीता आवश्यक असलेल्या एस.एस.बी. मुलाखत तयारीच्या दृष्ट्टीकोिातूि अभ्यासक्रम तयार करूि त्याची प्रभावी अमां लबजावणी इयत्ता ६ वी पासूि करण्याबाबत कायणवाही करणे.

इ) सैनिकी शाळातां ील कमाडां ांट सह इतर पदाच्ां या कतणव्ये व जबाबदाऱ्या निनित करणे.

ई) सैनिकी शाळातां ील नशक्षक/नशक्षके तर कमणचा-याच्ां या कतणव्य, जबाबदा-या व शैक्षनणक अहणता निनित करणे.

उ) राज्यातील सव ण सैनिकी शाळाचां ा दर पाच वषांिी िवीि बदल झालेल्या शैक्षनणक धोरणाचा आढावा घेणे. सैनिकी अनधकारी होण्यासाठी आवश्यक, अद्ययावत आनण कालसुसांगत अभ्यासक्रम व आिुषांनगक नशक्षक प्रनशक्षण देण्याची व्यवस्िा उपलब्ध करावी.

ऊ) सैनिकी शाळेतील प्रस्तानवत महाराष्ट्र राज्य सैनिकी शाळा मांडळ सैनिकी शाळासां ाठी स्वतांत्र स्कू ल कोड सैनिकी स्कू ल सोसायटी, नदल्ली च्या धतीवर तयार करील.

ऋ) सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमतीिे सोपनवलेल्या जबाबदा-या व कामकाज हाताळणे.

राज्य सैनिकी शाळािां ा मांडळाच्या दैिांनदि प्रशासकीय कामकाजाकरीता खालीलप्रमाणे पदाचां ी निर्ममती करण्यात येत आहे.

अ) सैन्यातूि सेवानिवतत्त निगेनडयर/किणल पदावरील अनधकारी- 1 पद (िामनिदेशिाद्वारे) (करार पद्धतीिे)

आ) कायालयीि अधीक्षक -1 पद (प्रनत नियुक्तीिे)

इ) नलनपक - 2 पदे (करार पद्धतीिे)

ई) नशपाई - 1 पद (करार पद्धतीिे) वरील पदाच्ां या नियुक्तीकरीता सांचालक, राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पुणे

हे नियुक्ती प्राधीकारी असतील. राज्य सैनिकी शाळा मांडळाच्या दैिांनदि प्रशासकीय कामकाजाकरीता राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पुणे याच्ां या कायालय पनरसरात सुयोग्य जागा उपलब्ध करूि घेण्यात येईल.

7) कें द्र शासिाच्या पी.पी.पी. धोरणातील सुयोग्य नशफारशी:

अ) सद्यस्स्ितीत ज्या नजल्हयात सैनिकी शाळा अस्स्तत्वात िाही, त्या नठकाणी स्वयांअिणसहाय्यीत तत्वावर ककवा पी.पी.पी. तत्वावर सैनिकी शाळा स्िापि करण्यास परवािगी देण्यात येईल.

आ) प्रत्येक सैनिकी शाळेत एि.सी.सी. तुकडीची मांजूरी देण्यात यावी. जेणेकरूि नवद्यार्थ्यांचा लाभ होऊि एकां दरीत शाळेच्या गुणवत्तेत वाढ होईल.

इ) खेळामां ध्ये प्रावीण्य व प्रोत्साहि नमळनवण्याकरीता एक शाळा एक खेळ या योजिेअांतगणत स्िानिक पनरस्स्ितीस अिुसरूि खेळ निवडण्याचे स्वातांत्र सैनिकी शाळाांिा असेल. या योजिेमुळे प्रत्येक शाळेची एक वगे ळी ओळख निमाण होण्यास मदत होईल.

ई) खाजगी अिुदानित सैनिकी शाळाांिा (प्रत्येक वषी ५ सैनिकी शाळा याप्रमाणे) कामनगरीवर आधानरत वार्मषक दहा लाख इतके प्रोत्साहित्मक अिुदाि देण्यात याव.े याबाबतचे नियम सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमतीव्दारे निनित करूि त्याबाबतचा निणणय नवत्त नवभागाच्या मान्यतेिे घेण्यात येईल.

उ) राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पुणे याच्ाां यामाफण त सैनिकी शाळामां धील नशक्षकाांिा प्रनशक्षण देण्यासाठी आराखडा तयार करूि नशक्षकाांिा प्रनशक्षण देण्यात याव.े प्रनशक्षण कालावधी हा राष्ट्रीय शैक्षनणक धोरण 2020 मध्ये िमूद केल्यािुसार हा कालावधी जास्तीत जास्त 50 तास इतका असेल.

8) कमाांडांट पदाची नियुक्ती, कतणव्ये व जबाबदाऱ्या निनित करण्याबाबत: पनरनशष्ट्ट-अ मध्ये िमूद के ल्याप्रमाणे सैनिकी शाळातां ील कमाडां ांट पदाची नियुक्ती, कतणव्ये व जबाबदाऱ्या राज्य सैनिकी शाळा मांडळाद्वारे निनित करूि त्यास नवहीत कायणपद्धतीिुसार मान्यता प्रदाि करण्यात येईल.

9) नशक्षक व नशक्षके तर कमणचारी याचां ा आकत तीबांध:

सद्यस्स्ितीत नदिाकां 26 सप्टेंबर 1995 च्या शासि निणणयान्वये मांजूर इयत्ता ६ वी ते इयत्ता १० पयंत असलेली प्रनत तुकडी २ नशक्षक व नदिाकां 25 जुलै 2002 रोजीच्या शासि

निणणयान्वये इयत्ता ११ वी व १२ वीच्या प्रत्येक तुकडीकरीता नमळूि 5.5 नशक्षक पदे अिुज्ञेय आहेत. याऐवजी सांचमान्यतेच्या निकषािाां ुसार राज्य शासिाच्या अखत्यारीतील सव ण सैनिकी शाळामां ध्ये कें द्र शासिाच्या सातारा सैनिकी शाळेप्रमाणे इयत्ता ६ वी ते इयत्ता १० पयंत प्रनत तुकडी 1.5 नशक्षक पदे मांजूर करण्यात यावी. तसचे इयत्ता ११ वी व १२ वी करीता प्रनत वगण प्रनत तकुडी २ याप्रमाणे इयत्ता ११ वी व १२ करीता नमळूि 4 पदे मांजूर करण्यात येतील. यािुसार पदाचां ी मानहती खालीलप्रमाणे राहील.

सैनिकी शाळा सांख्या	एकू ण तुकड्ा	सद्य:स्स्ितीतील एकू ण नशक्षक सांख्या		6 वी ते 10 वी करीता प्रनत तकुडी 1.5 नशक्षक व 11 वी व 12 वी करीता प्रनत तुकडी 2 नशक्षक याप्रमाणे एकू ण आवश्यक नशक्षकसांख्या	
		इ. ६ - १० वी	इ.11 -12 वी	इ. ६ - १० वी.	इ. 11 -12 वी
38	495	826	188	620	136
		एकू ण =1014 पदे		एकू ण = 756 पदे	

सैनिकी शाळामां धील नशक्षक व नशक्षके तर पदाच्ा ां या सुधारीत आकत तीबांधास नवहीत कायणपद्धतीिुसार सामान्य प्रशासि नवभाग व नवत्त नवभागाची मान्यता घेण्यात येईल.

10) अभ्यासक्रम:

अ) राज्यातील सैनिकी शाळामां धील इयत्ता 6 वी ते इयत्ता 12 वी पयंतचा अभ्यासक्रम सातारा सैनिकी शाळेच्या धतीवर राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी (N.D.A.) प्रवशे, जेईई, जेईई (मुख्य), आयआयटी, एमएच सीईटी यासारख्या परीक्षाचां ा नवचार करता, सी.बी.एस.ई. (CBSE) सांलग्ि शाळामां ध्ये राबनवण्यात येणारा एि.सी.ई.आर.टी. अभ्यासक्रम सव ण सैनिकी शाळामां ध्ये राबनवण्यात यावा.

आ) सैनिकी शाळामां धील नवद्यार्थ्यांि ा N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) मध्ये निवड होण्याच्या अिुषांगाि े आवश्यकतेि ुसार अभ्यासक्रम राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पुणे याच् ाां यामाफण त तयार करूि सुधानरत अभ्यासक्रम 2025-26 या शैक्षनणक वषापासूि सव ण सैनिकी शाळामां ध्ये सुरू करण्यात येईल.

इ) इयत्ता 11 वी व 12 वी साठी इांग्रजी, भौनतकशास्त्र, रसायिशास्त्र, गनणत, सांगणकशास्त्र हे नवषय अनिवायण करण्यात येत आहेत.

ई) सामान्य नवषय ज्ञाि (जी.के .) हा नवषय इयत्ता 11 वी व 12 वी साठी निनित करण्यात येत असुि या नवषयाचा अभ्यासक्रम राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पणु े याच् ाां याद्वारे निनित करूि हा अभ्यासक्रम सि 2025-26 या शैक्षनणक वषापासुि सव ण सैनिकी शाळामां ध्ये इयत्ता 6 वी पासूि सुरु करण्यात येईल.

उ) सांरक्षणशास्त्र हा नवषय तसेच SSB साठीची तयारी, N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) परीक्षा पूवतण यारी नशस्त, सकाळच े खेळसत्र, कवायत, सायांकाळच े खेळसत्र, वसतीगतह देखरेख इत्यादी जबाबदारी समादेशक (कमाडां ाांट) यािाां ा देण्यात येत आहे.

ऊ) अभ्यासक्रमात खालील वकैस्ल्पक नवषयाचां ा समावशे करण्यात येत आहे.

ग
ट
-
अ
)

1.सांरक्षणशास्र,

2.स्रटेनजक स्टडीज,

3.आमामेंट स्टडीज,

4.रोबोनटक सायन्स,

गट-ब)

1. आर्मटनफनशयल इन्टेनलजन्स, सांगणक शास्त्र /मानहती तांत्रज्ञाि,

2. इलेक्रॉनिक्स

गट-क)

1. ग्रुप टास्क (सैनिकी प्रनशक्षण),
2. एस.एस.बी. प्रात्यनक्षक व प्रनशक्षण,
3. सामान्यज्ञाि,
4. व्यस्क्तमत्व नवकास,
5. नलडरनशप (िेततत्वगुण),
6. सांवाद कौशल्य.

प्रत्येक गटासाठी एक नवशेषज्ञ नशक्षक करार पध्दतीिे िेमण्यात येईल. याप्रमाणे प्रत्येक सैनिकी शाळेत एकू ण ३ नवशेषज्ञ नशक्षक करार पद्धतीिे राज्य सैनिकी शाळा मांडळाद्वारे नियुक्त करण्यात येतील.

11) वते ि व वते िेतर अिुदाििबाबत:

सैनिकी शाळातां ील नशक्षक व नशक्षके तर कमणचाऱ्यािां ा वते ि व शाळाकांरीता वते िेतर अिुदाि मांजूर करताि मुख्यत: खालील निकषाचां ी पूतणता करणे आवश्यक राहील.

अ) सदर शाळामां धील नवद्यािी, नशक्षक व नशक्षके तर कमणचारी याचां ी उपस्स्िती "बायोमेनरक" प्रणाली अिवा चेहरा ओळख (Face Recognition) प्रणाली द्वारे िोंदनवण्यात येत असल्याची खात्री करण्यात यावी.

आ) सदर शाळामां ध्ये वगातील प्रत्येक तुकडीत कमाल नवद्यािी पटसांख्या खालीलप्रमाणे असावी.

इ. 6 वी ते इ. 8 वी	इ. 9 वी ते इ. 10 वी	इ. 11 वी व इ. 12 वी
35	40	45

इ) नवभागाच्या शासि निणणय, नदिाकां १५ िोव्हेंबर, २०११, नदिाकां १६ जुलै, २०१३, नदिाकां ०४ जूि, २०१४ व नदिाकां १४ ऑगस्ट, २०१४ मधील निकषाप्रां माणे, शाळा जरी अिुदाििास पात्र ठरत असली तरी, नशक्षक व नशक्षके तर कमणचाऱ्याच्ां या पदभरती सदां भात "आरक्षण धोरणाचे" पालि के लेले िसेल, अशा शाळाांिा अिुदाि अिुज्ञेय राहणार िाही.

ई) शाळेमधील सव ण नशक्षकाच्ां या आधारकाडणसह वयै स्क्तक मान्यतेचे आदेश "सरल" प्रणालीत तसेच U-DISE व अन्य सबां ांनधत िवीि प्रणाली मध्ये भरणे आवश्यक राहील.

उ) सव ण नशक्षक व नशक्षके तर कमणचाऱ्याांिा राष्ट्रीय निवतत्तीवते ि योजिेत समानवष्ट्ट होणे बांधिकारक राहील. राष्ट्रीय निवतत्तीवते ि योजिेत समानवष्ट्ट ि होणाऱ्या नशक्षक व नशक्षके तर कमणचाऱ्याांिा अिुदाि अिुज्ञेय राहणार िाही.

ऊ) सदरहू शाळेमध्य े सध्या नरक्त असलेल्या व भनवष्ट्यात नरक्त होणाऱ्या पदावां रील नशक्षक भरती सेवाप्रवेश नवषयक प्रचनलत नियमाििुसार तसेच पनवत्र प्रणालीमाफण त करणे बांधिकारक राहील.

ऋ) बायोमॅनरक अिवा चेहरा ओळख (Face Recognition) प्रणाली उपस्स्ितीची अट पूणण करण्याकनरता सव णसैनिकी शाळाांिा सहा मनहन्याचां ी मुदत देण्यात यावी. या मुदतीत वरील अटींच े पालि ि करणाऱ्या शाळांचे वते ि अिुदाि रोखूि ठेवण्याचे अनधकार आयुक्त (नशक्षण) याांिा प्रदाि करण्यात येत आहेत.

ऌ) ज्या नशक्षकाांिा वते ि भत्ते अदा करावयाचे आहेत, त्या सव ण नशक्षक-नशक्षके तर कमणचाऱ्याच्ां या वयै क्तीक मान्यता योग्य असल्याचे मुळ कागदपत्र व जावक िोंदवही पडताळूि खात्री करावी. अशाप्रकारे खात्री झालेल्या नशक्षक-नशक्षके तर कमणचाऱ्यास प्रत्यक्ष वते ि व भत्ते अदा करावयाची कायणवाही करावी.

ए) सैनिकी शाळाचां े सुधानरत धोरण करण्याबाबतचा उद्देश कामनगरीवर आधारीत अिुदाि देणे आहे. त्याकरीता 2025-26 या शैक्षनणक वषापासुि प्रत्येक सैनिकी शाळामां धील इयत्ता 12 वी मध्ये नशक्षण घेत असलेल्या नवद्यािी/ नवद्यार्मििींिी N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधी)

प्रवशे परीक्षमे ध्ये भाग घेणे अनिवायण करण्यात येत असुि सव ण सैनिकी शाळाििां ी त्या करीता नवद्याििी/नवद्यार्मिििीांची तयारी करुि घेणे आवश्यक राहील. या निकषाची पूतणता ि करणाऱ्या सैनिकी शाळाचां े रूपातां र सवसण ाधारण अिुदानित शाळेमध्ये करण्यात याव.े यासह सदर शाळाििां ा शासिाकडूि देण्यात आलेली जमीि परत घेण्यात यावी. तसेच शासिाकडूि नमळणारे वते िेतर अिुदाि बांद करण्यात यावे.

12) शैक्षनणक वषण:

अ) राज्य शासिाच्या अखत्यारीतील सैनिकी शाळामां ध्ये नदिाकां 01 एनप्रल ते 31 माचण असे शैक्षनणक वषण लागू करण्यात यावे.

आ) सैनिकी शाळातां ील नवद्यार्थ्यांिा आवश्यकतेिुसार दीघणकालीि व अल्पकालीि सुट्ट्या जाहीर करण्याचे अनधकार राज्य सैनिकी शाळा मांडळास असतील. याबाबत राज्य सैनिकी शाळा मांडळािे राज्य शासिाच्या पूव ण मान्यतेिे घेतलेले निणणय अांनतम राहतील.

13) सैनिकी शाळाचां े दैिांनदि वळे ापत्रक:

सव ण सैनिकी शाळेचा नदिक्रम खालीलप्रमाणे असावा-

अक्र.	वळे	तपशील
1	स. 5.00 ते 5.30	झोपेतूि उठणे व पूवतण यारी
2	स. 5.30 ते 6.00	शाळेचे ध्वजारोहण व रोल कॉल
3	स. 6.00 ते 7.30	ड्रील, पी.टी., योगा इ.

4	स. 7.30 ते 9.00	आांघोळ, ेकफास्ट व दूध, गणवशे तयारी इ.
5	स. 9.00 ते 9.15	शालेय पनरपाठ (प्राणिा, प्रनतज्ञा, राष्ट्रगीत इ.)
6	स. 9.15 ते 12.15	शाळा अध्यापि
7	दु. 12.15 ते दु. 1.30	जेवण
8	दु. 1.30 ते सायां. 3.30	शाळा अध्यापि
9	सायां 3.30 ते सायां. 4.30	N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधीी) च्या तयारी करीता नवशेष नशक्षकाचां े मागणदशणि
10	सायां. 4.30 ते 5.00	ाश्ता व दूध
11	सायां. 5.00 ते 6.00	मैदाी खेळ, रोल कॉल (इव्हकिग), फ्लॅग डाऊि, वदां े मातरम
12	सायां. 6.00 ते 6.30	आांघोळ /हाफ वॉश
13	सायां. 6.30 ते 8.30	स्व. अभ्यास/इतर
14	सायां. 8.30 ते 9.30	जेवण
15	सायां. 9.30 ते 10.00	रोल कॉल (ाइट)
16	सायां. 10.00	Light off.

14) शैक्षनणक शुल्क:

अ) नवभागाच्या नदिाकां 05 जुलै, 2002 रोजीच्या शासि निणणयान्वये राज्यातील अिुदानित सैनिकी शाळामां ध्ये सि 2002-2003 पासूि रूपये 15,000/- वार्मषक शुल्क आकारण्यास मांजूरी देण्यात आलेली आहे. तद्ांतर सैनिकी शाळामां ध्ये शुल्क निनिती करण्यात आलेली ाही. सैनिकी शाळाचां ी शुल्क निनिती करूि २० वषाहूि अनधक कालावधी झालेला आहे. ही बाब नवचारात घेऊि वाढत्या महागाई निदेशाांकािुसार सैनिकी शाळेतील नवद्यार्थ्यांकडूि प्रनत नवद्याी प्रनत वषण कमाल रूपये 50,000/- इतके शुल्क आकारण्यास मांजूरी देण्यात येत आहे.

आ) राज्यातील सव ण सैनिकी शाळां ा नवद्यार्थ्यांच्या शुल्काबाबत महाराष्ट्र शैक्षनणक सांस्ा (शुल्क नवनियमि) अनधनियम, 2011 मधील तरतुदी लागू राहतील.

15) राज्यातील सैनिकी शाळाचां े मॉडेल :

सधु ारीत सैनिकी शाळाबां ाबत कें द्र शासिाच्या सैनिकी स्कू ल सोसायटी माफण त सांचनलत सातारा सैनिकी शाळा, सातारा अिवा राष्ट्रीय इांनडयि नमनलटरी कॉलेज, डेहराडूि याचां े शैक्षनणक मॉडेल राज्यातील अिुदानित सैनिकी शाळासां ाठी स्वीकारण्याबाबत निणणय राज्य सैनिकी शाळा सनियांत्रण सनमतीच्या स्तरावर घेण्यात येईल .

16) N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) मध्ये जास्तीत जास्त नवद्यार्थ्यांची निवड होण्याकरीता करावयाच्या इतर उपाययोजिा :

अ) कवायत/पी.टी. निदेशक पूणणवळे उपलब्ध असावा.

आ) नवद्यार्थ्यांिा सुट्टीच्या नदवशी सैनिक स्िळे, भदू ल, िौदल व वायुदलाचे क्षत्रे याच्ां या भटे ीचे आयोजि शाळेिे कराव.े

इ) सैनिकी शाळामां धील नशक्षक व नशक्षके तर पदाचां ा आकत तीबांध अांतीम के ल्यािांतरही आवश्यकता भासल्यास इतर नवषयाच्ां या अध्ययिाकरीता नवशेष नशक्षकाचां ी तानसका तत्वावर नियुक्ती सांचालक, माध्यनमक व उच्च माध्यनमक याच्ां या मान्यतेिुसार करणे अिुज्ञये राहील. याबाबत सुस्पष्ट्ट सुचिा शासि स्तरावरूि स्वतांत्रपणे निगणनमत करण्यात येतील.

ई) सांबांनधत नवभागीय नशक्षण उपसांचालक तसचे नजल्याचे नशक्षणानधकारी (माध्यनमक) यािां ी त्याच्ां या अधीिस्त असलेल्या सैनिकी शाळेस नियनमतपणे भटे ी देऊि शाळेचा आढावा घ्यावा.

उ) राज्यातील सव ण सैनिकी शाळातां ील इयत्ता १२ वी च्या प्रत्येक नवद्यार्थ्याला व नवद्यािर्थििीिां ा N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधिी) च्या पनरक्षसे बसण्याचे बांधिकारक करण्यात येईल. याबाबतची सवण जबाबदारी कमाडां ांट याचां ी राहील.

ऊ) शाळेत सव ण मैदाि◌ी खेळ, इिडोअर खेळ तसचे खेळासाठी लागणारे आवश्यक मैदाि◌े व खेळासाठी लागणारे सानहत्य सांस्ि◌ेि◌े उपलब्ध करूि◌ द्याव.े

नवत्तीय भार- इयत्ता ६ वी ते इयत्ता १० पयंत प्रनत तुकडी 1.5 नशक्षक पदे तसचे इयत्ता ११ वी व १२ वी करीता प्रनत वगण प्रनत तुकडी २ याप्रमाणे इयत्ता ११ वी व १२ करीता नमळूि◌ 4 पदे मांजूर केल्यास शासिाच्या वते ि◌ावरील खचात बचत होणार आहे. या नवत्तीय बचतीमधूि◌ सैनिकी शाळाच्◌ा◌ं या गुणवत्ता सुधारणेच्या अिुषांगाि◌े खालीलप्रमाणे खचाच्या बाबी भागनवणे अिुज्ञये राहील.

अ) राज्य सैनिकी शाळा मांडळाच्या दैि◌ि◌ांनदि प्रशासकीय कामकाजाकरीता राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पुणे येि◌े स्ि◌ापि करावयाच्या कायालयाच्या स्ि◌ापिेकरीता सुरुवातीला अ◌ा◌ंदाजे रूपये 1 कोटी इतका अि◌ावती निधी लागेल. तद्ि◌ा◌ंतर सदर कायालयाचा पुढील प्रत्येक वषाकरीता देखभाल दुरूस्ती व व्यवस्ि◌ापि याकरीता वार्मषक 10 लाख इतक्या निधीची आवश्यकता असेल.

आ) राज्य सैनिकी शाळा मांडळाच्या दैि◌ि◌ांनदि प्रशासकीय कामकाजाकरीता करार पध्दतीि◌े निमाण करावयाच्या पदाचां ◌ा खचण भागनवता येईल. खचाचा तपशील खालीलप्रमाणे-

अ क्र	पदाचे ि◌ाव	सांख्या	प्रनतमाह माि◌िधि	एकू ण मानसक सांभाव्य माि◌िधि (रू.)	वार्मषक खच ण (रू.) १2 मनहन्यांकरीता
1	सेवानिवतत्त निगेनडयर/किणल	1	1 लक्ष	1 लक्ष	12 लक्ष
2	मांडळावरील नलनपक	2	25 हजार	50 हजार	6 लक्ष

3	मांडळावरील नशपाई	1	18 हजार	18 हजार	2.16 लक्ष
एकू ण = 20,16,000/- (रूपये वीस लक्ष सोळा हजार)					

इ) खाजगी अिुदानित सैनिकी शाळािािं ा (प्रत्येक वषी ५ सैनिकी शाळा याप्रमाणे) कामनगरीवर आधानरत वार्मषक 10 लाख इतके प्रोत्साहित्मक अिुदाि स्वरूपात निधी नवतरीत करता येईल. याबाबत सनवस्तर धोरण नवत्त नवभागाच्या मान्यतेिे निनित करण्यात येईल.

ई) सैनिकी शाळामां ध्ये करार पध्दतीिे नियुक्त करावयाच्या, वद्यैकीय अनधकारी, वसतीगतह अधीक्षक (मनहला व पुरुष), माळी, N.D.A. (राष्ट्रीय सांरक्षण प्रबोनधी) ची तयारी तसेच एस.एस.बी. च्या मुलाखतीच्या तयारीकरीता नियुक्त करावयाचे नवशेषज्ञ नशक्षक, इ. पदाच्ां या वते िावरील खच ण भागनवता येईल. या पदावां र करार पध्दतीिे 11 मनहन्याकांरीता राज्यातील ३८ सैनिकी शाळामां ध्ये िेमणकू करावयाचे कमणचारी व त्याच्ां या माििधीवरील खचाचा तपशील खालीलप्रमाणे-

अ क्र	पदाचे िाव	सांख्या	प्रनतमाह प्रनतपद माििधि	सव ण पदाां च े एकू ण मानसक सांभाव्य माििधि (रु.)	माििधि वरील वार्मषक खचण (रू.) (११ मनहन्याांकरीता)
1	नवशेषज्ञ नशक्षक (प्रत्येक सैनिकी शाळेत ३ याप्रमाणे)	3x38 =114	50 हजार	57 लक्ष	6.27 कोटी
2	वद्यैकीय अनधकारी (प्रत्येक सैनिकी शाळेत १ याप्रमाणे) (रोज २ तास	38	30 हजार	11.4 लक्ष	1.254 कोटी

	याप्रमाणे स्व्हनजकटग तत्वावर)				
3	स्टाफ िस ण (प्रत्येक सैनिकी शाळेत १ याप्रमाणे- पणु णवळे)	38	30 हजार	11.4 लक्ष	1.254 कोटी
4	वसतीगतह अधीक्षक- मनहला (प्रत्येक सैनिकी शाळेत १ याप्रमाणे- मुलींकरीता) (पणु णवळे)	38	30 हजार	1.14 लक्ष	1.254 कोटी
5	वसतीगतह अधीक्षक- परुु ष (प्रत्येक सैनिकी शाळेत १ याप्रमाणे- मुलाांकरीता) (पणु णवळे)	38	30 हजार	1.14 लक्ष	1.254 कोटी
6	माळी (बागकाम)	38	20 हजार	0.76 लक्ष	0.836कोटी
एकू ण = 12,12,20,000/- (रूपये बारा कोटी बारा लाख वीस हजार)					

३) सि १९९५ च्या धोरणाििुसार सैनिकी शाळेतील भोजिव्यवस्िा, गणवशे, पुस्तके, शालेय सानहत्य इत्यादींचा खचण भागनवण्याची जबाबदारी सांबांनधत नशक्षण सांस्िेची आहे. तिानप, सैनिकी शाळामां ध्ये नवद्यार्थ्यांच्या उत्तम आरोग्याकरीता चागां ले अन्न नमळाव े या उद्देशािे मेस मॅिेजमेंट करीता प्रत्येक सैनिकी शाळेस प्रनत मनहिा रूपये १ लाख याप्रमाणे ११ मनहन्याकांरीता एकू ण ३८ सैनिकी शाळाांि ा रूपये 4,18,00,000 (रूपये चार कोटी अठरा लाख) इतका निधी देण्यात येईल.

ऊ) सैनिकी शाळेतील नशक्षकाच्ां या प्रनशक्षणाकरीता राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पुणे या सांस्िेस प्रनतवषी रूपये २ कोटी इतका निधी देण्यात येईल. या निधीतुि राज्य शैक्षनणक सांशोधि व प्रनशक्षण पनरषद, पुणे यािां ी प्रनशक्षण अभ्यासक्रम निनित करूि त्याििुसार प्रनशक्षण करणे आवश्यक राहील.

ऋ) याव्यनतनरक्त आवश्यकतेििुसार िवीि भरती करावयाच्या नशक्षक, नशक्षके तर व तानां त्रक पदावां रील कमणचाऱ्याच्ां या वते िाकरीता लागणारा वाढीव खचण भागनवण्यात येईल.

त्याचप्रमाणे उवरण ीत बचतीमधुि समग्र नशक्षा, STARS प्रकल्प, पीएम श्री शाळा इत्यादी योजिाांमधील खाली िमूद उपक्रमासां ाठी खचण करण्यात येईल. महत्त्वाचे उपक्रम खालीलप्रमाणे आहेत,

- मोफत गणवशे योजिा
- प्रयोगशाळाचां े आधुनिकीकरण (भौनतकशास्त्र, रसायिशास्त्र, जीवशास्त्र प्रयोगशाळा, इ.)
- सांगणक प्रयोगशाळा
- आयसीटी लॅब
- खेळाचां े सानहत्य व क्रीडागां ण नवकास
- ग्रांिालय आधुनिकीकरण
- हॅके िॉि

या उपक्रमािां ा मान्यता व कायान्वयि शासिाच्या प्रचनलत नियमाििुसार उच्चस्तरीय सनचव सनमती, नियोजि नवभाग व नवत्त नवभागाच्या मान्यतेिे घेण्यात येईल.

2. सदर शासि निणणय नवत्त नवभागाच्या अिौपचारीक सांदभ ण क्र. 1110/व्यय-5 नदिाकां 24.09.2024 अन्वये नदलेल्या मान्यतेिे निगणनमत करण्यात येत आहे.

3. सदर शासि निणणय महाराष्ट्र शासिाच्या www.maharashtra.gov.in या सांके तस्िळावर उपलब्ध करण्यात आला असूि त्याचा सांकेताकां 202410091918239621 असा आहे. हा आदेश नडजीटल स्वाक्षरीिे साक्षानां कत करूि काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल याच्ां या आदेशाििुसार व िावािे,

(श्री.नसद्धेश्वर सपकाळ)

कक्ष अनधकारी, महाराष्ट्र शासि पनरनशष्ट्ट-अ

सैनिकी शाळेतील कमाडां ंट पदाकरीता आवश्यक पात्रता व नियुक्ती:

- राज्य शासिाच्या अखत्यारीतीतील सव ण सैनिकी शाळामां ध्ये देशाच्या भदू ल/िौदल/वायुदलामधील नशक्षण शाखेमधूि अिवा अन्य शाखाांमधील नकमाि किणल ककवा समकक्ष पदावरूि सेवानिवतत्त झालेल्या अनधकाऱ्याची नियुक्ती कमाांडांट पदावर करण्यात यावी. कमाडां ंट हेच सैनिकी शाळेच े प्रायाचण असतील. कमाडां ंट हे सैनिकी शाळेतील मुख्य कायणकारी अनधकारी व शैक्षनणक प्रमुख असल्यािे शाळेचे प्रशासि व दैिंनदि कायणभार सुरनळतपणे चालनवण्याची जबाबदारी त्याच्ां यावर असेल.
- सैनिकी शाळेतील कमाडां ंट पदावर नियुक्ती करण्याचे अनधकार राज्य सैनिकी शाळा मांडळास असतील. राज्य सैनिकी स्कूल मांडळािे के लेली कमाडां ंट पदावरील नियुक्ती सव ण सैनिकी शाळावां र बांधिकारक असेल व एकदा के लेली कमाडां ंट पदावरील नियुक्ती ५ वषांकरीता कायम असेल. तसेच या पदाच े सेवानिवतत्तीचे वय ६५ वषण इतके

करण्यात याव.◌े ५ वषांचा कालावधी पुणण होण्याअगोदर बदली करावयाची झाल्यास त्याकरीता राज्य सैनिकी शाळा मांडळाची नशफारस अनिवायण राहील. तसेच वयाची ६५ वषण पूणण होण्यापूवी कमाडां ◌ां◌ट याि◌◌ां ◌ा राज्य सैनिकी शाळा मांडळाकडे ऐस्च्छक राजीि◌◌मा देता येईल.

- कमाडां ◌ां◌ट व नशक्षण निदेशक याचां ◌े सेवाप्रवशे नियम सामान्य प्रशासि नवभागाच्या मान्यतेि◌◌े तयार करण्यात येतील.
- सद्यस्स्ि◌तीत सैनिकी शाळामां ध्ये असलेले मुख्याध्यापक याचां ◌े पदिाम बदलिू प्रशासकीय अनधकारी असे करण्यात याव.◌े कमाडां ◌ां◌ट याि◌◌ां ◌ा त्याचां ◌ी कतणव्ये पार पाडण्याकरीता शाळेतील प्रशासकीय अनधकारी व इतर कमणचारी मदत करतील. प्रशासकीय अनधकारी व इतर कमणचारी हे कमाडां ◌ां◌ट याच्◌ा◌ं या अनधिस्त कायणरत राहतील.

सैनिकी शाळेतील कमाडां ◌ां◌ट याच्◌ा◌ं या कतणव्य व जबाबदाऱ्या खालीलप्रमाणे -

1. कमाडां ◌ां◌ट याच्◌ा◌ं याकडे नशक्षण, व्यवस्ि◌◌ापि व शालेय नशस्ती सांबांनधत सव ण बाबींचे अनधकार व जबाबदाऱ्या असतील.
2. कमाडां ◌ां◌ट शाळेतील प्रभावी नियांत्रण, कायणक्षम प्रशासि व नशक्षक/नशक्षके तर कमणचाऱ्याच्◌ा◌ं या प्रनशक्षण कायणक्षमतेसाठी जबाबदार असतील.

3. नवद्यार्थ्यांच्या नववकेपूणण वाढीसाठी शैक्षनणक व इतर प्रनशक्षण योग्य शैक्षनणक माििकािाां ाुसार देण्यात येत आहे? याची खात्री करणे.

4. नशक्षणातील उनणवा शोधूि त्याचां े प्रभावीपणे निवारण करण्यासाठी योग्यपणे तपासणी व मागणदशणि करणे.

5. शाळेतील प्रत्येक नवद्यार्थ्यांचा शैक्षनणक नवकासाबाबतचा आढावा घेणे तसेच त्याच्ाां या प्रगतीबाबत नवद्यार्थ्यांच्या पालकाशांी सांपकण ठेवणे.

6. शाळेतील कोणताही नवद्यािी अभ्यासात ककवा सवसण ाधारणपणे कमी पडू ियेे याची खात्री करण्यासाठी नशक्षकाशांी सल्लामसलत करूि अपेनक्षत पनरणाम साध्य करणे. तसेच हे सव ण करूिही जी मुले असमाधाि्कारक शैक्षनणक प्रगती दशणनवत असतील त्यािाां ा इतर सवसण ाधारण शाळेत प्रवशे घेण्याबाबत पालकाचां े समुपदेशि करणे.

7. नजल्यामधील स्ििनिक प्रशासि व राज्य सरकारी अनधकाऱ्यासां ोबत सौहादणपूणण सांपकण ठेवण े तसेच शाळेतील नवद्यार्थ्यांचे पालक व नशक्षक याच्ाां या सौहादण आनण सुसांवाद राहील हे सुनिनित करणे.

8. शाळेतील नशक्षण पूणण के लेल्या माजी नवद्यार्थ्यांच्या प्रगतीबाबतचा मागोवा घेणे व आवश्यकतेिुसार त्याांिा मागणदशणि करणे.

9. माजी नवद्यािी सांघाची लोकनप्रयता नटकवूि ठेवण्याकरीता आनण त्याच्ाां यासोबत वार्मषक बैठकाचां े आयोजि करणे. आजी व माजी नवद्यािी याांच्यातील सदृढ सांपकण व योग्य सांबांधािाां ा चालिा देणे.

10. सैनिकी शाळेत नवद्यार्थ्यांच्या शैक्षनणक नवकासासाठी अिुकु ल वातावरण तयार करणे, शाळेमध्ये अांतगणत नशस्तीची परांपरा निमाण करूि ती नटकवणे.

11. शाळेची गुणवत्ता राखण्याच्या दृष्ट्टीकोिातूि नशक्षक व नशक्षके तर कमणचाऱ्याच्ां या अांतगणत िेमणकू करणे व त्याच्ां या कामनगरीचा आढावा घेणे.

12. शाळेच्या खचांवर प्रभावी आर्मिक नियांत्रण राखणे व अिणसांकल्पीय वाटप करतािा शासिाच्या नवहीत नियम व अटींची पूतणता करणे.

13. शाळेकडे असलेल्या सव ण इमारती, उपलब्ध जागा आनण उपकरणाचां ा योग्य वापर आनण नियनमत देखभाल सुनिनित करणे.

14. शाळेकडील सव ण निधी, स्टोअसण आनण उपकरणे याचां े लेखे सुनिनित करणे आनण निधीचा अपव्यय, तोटा ककवा गैरवापर टाळण्यासाठी वगे वगे ळ्या टप्प्यावां र प्रभावी तपासण्या करूि प्रभावी उपाययोजिा करणे.

15. शाळेमध्ये आरोग्य आनण स्वच्छतेसाठी आवश्यक उपाययोजिा करणे.

16. शाळेकडील प्रनशक्षण व प्रात्यनक्षकाकरीता असलेली शस्त्रे आनण दारूगोळा यासह सव ण रोख रक्कम आनण उपकरणे याच्ां या सुरनक्षतेच्या दृष्ट्टीकोिातूि आवश्यक उपाययोजिा करणे. 17. शाळेच्या निवासी इमारती व इतर मालमत्तेचा सुयोग्य आनण इष्ट्टतम वापर सुनिनित करणे.

18. शाळेच्या गरजेिुसार राज्य शासिाच्या धोरणािुसार निनवदा आमांनत्रत करणे आनण स्वीकारणे आनण करार करणे.

19. शालेय प्रशासिाच्या सव ण पलैूांचा समावशे असणारे शालेय स्िायी आदेश काढणे आनण त्याचां े पुिरावलोकि करणे.

20. शाळेतील नशक्षक व नशक्षके तर कमणचाऱ्याच्ां या रजा मांजूर करणे, चकु करणाऱ्या कमणचाऱ्यावां र नशस्तभांगाची कारवाई करणे, प्रवास भत्ते/दैनिक भत्ते मांजूर करणे आनण शासकीय गतहकजण, वाहिकजण इ. मांजूर करणे.

21. शाळेतील प्रशासकीय अनधकारी आनण निबांधक याचां े गोपिीय अहवाल नलहीणे आनण नशक्षक आनण प्रशासकीय कमणचाऱ्याच्ां या गोपिीय अहवालाचे पुिरावलोकि करणे. नशक्षक आनण नशक्षके तर कमणचाऱ्याचां े गोपिीय अहवाल कमाडां ांट यांच्या वयै स्क्तक ताब्यात ठेवले जातील.

22. शाळेतील कोणत्याही नवद्यािी ककवा कमणचाऱ्याचां ा अुिशासिहीिपणा, चोरी, शालेय मालमत्तेचे िुकसाि, मतत्यू ककवा कोणत्याही प्रकारची दुघणटिा यासह सव ण प्रमुख घटिा राज्य सैनिकी स्कू ल मांडळ यािां ा कळनवणे.

23. वरील कतणव्ये के वळ उदाहरणात्मक असल्यािे निवासी शैक्षनणक सांस्िेचे प्रमुख म्हणिू त्याच्याकडूि अपेनक्षत असलेल्या सव ण गोष्ट्टींसाठी कमाडां ांट जबाबदार असतील.

24. न्यायालयीि खटल्यामध्ये शाळेच्या वतीिे शपिपत्र दाखल करणे यावरील कायणवाही जलद करण्यासाठी, सैनिक शाळाच्ां या सव ण मुख्याध्यापक/निबांधकािां ा न्यायालयीि खटल्यामां ध्ये "प्रभारी अनधकारी" म्हणिू काम करण्यासाठी आनण शपिपत्र सादर करण्यासाठी प्रानधकत त करणे.

****

प्रत,

1. मा. राज्यपाल याचां े सनचव
2. मा. मुख्यमांत्री याचां े सनचवालय,
3. मा. उप मुख्यमांत्री (गतह) याांचे खाजगी सनचव
4. मा. उप मुख्यमांत्री (नवत्त व नियोजि) याचां े खाजगी सनचव
5. मा. मांत्री (शालेय नशक्षण) याचां े नवशेष कायणकारी अनधकारी
6. मा. मांत्री (सव)ण याचां े खाजगी सनचव
7. नवरोधी पक्ष िेता, नवधाि सभा, मांबु ई

8. नवरोधी पक्ष िेता, नवधाि पनरषद, मांबु ई

9. सव ण नवधाि सभा व नवधाि पनरषद सदस्य

10. मुख्य सनचव, महाराष्ट्र शासि, मांत्रालय, मांबु ई याचां े स्वीय सहाय्यक

11. अ.मु.स./प्र.स./सनचव (सव)ण

12. अपर मुख्य सनचव, नवत्त नवभाग, मांत्रालय, मांबु ई याचां े स्वीय सहायक

13. प्रधाि सनचव, आनदवासी नवकास नवभाग, मांत्रालय, मांबु ई याचां े स्वीय सहायक

14. आयुक्त (नशक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे

15. नशक्षण सांचालक (माध्यनमक व उच्च माध्यनमक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे

16. नशक्षण सांचालक (प्रािनमक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे

17. नवभागीय नशक्षण उपसांचालक (सव)ण

18.नशक्षणानधकारी (माध्यनमक) नजल्हा पनरषद (सव)ण

19.कक्ष अनधकारी, कायासि व्यय-२ / कायणसि आपुक, नवत्त नवभाग, मांत्रालय, मांबु

ई 20.कक्ष अनधकारी, कायासि -११, आनदवासी नवकास नवभाग, मांत्रालय, मांबु ई

21.निवड िस्ती (एसएम ६).